

Бркса Тихола болнички, до-
слија је име по мањали где је са-
чишана, подигнута је 1313. го-
дине. Тада је израђен и живо-
пис. Тридесетак година касније,
тачније између 1335. до 1345. го-
дине, на јужнијем делу зида, са
спољне стране, направљен је нови
живопис на коме су престав-
љени портрети охридског архи-
епископа Николе, краља Душана
(који тада још није био круни-
сан за парапа, његове супруге Је-
лене, сина Уроша, Св. Саве и
Симеона. Мајстор који је изра-
дио ову композицију изгледа да
је познавао врло добро све чла-
нове Душанове породице. Фреска,
која је вековима била изложе-
на пропалашу, налазила се под
дубоким плаштом малтера, али
за несрећу и под ударом вла-
ге. Конзервација живописа и ар-
хитектуре објекта извршена је
1950/60. године.

Када је композиција потпуно
очишћена видело се да се ради
о уметничком делу које је је-
дно од најаутентичнијих. Смат-
ра се да је архиепископ Никола,
који се такође налази на истом
делу зида са Душаном, као да
се изради ова композиција због
тога да би побољшао своје одно-
се са Душаном, а овај је зауз-
врат позвао Николу у Скопље
да би заједно са осталим прво-

ПРОБЛЕМИ НАШЕ САВРЕМЕНЕ АРХИТЕКТУРЕ

О ФУНКЦИОНАЛНОЈ СТРУКТУРИ ДВОСОБНОГ СТАНА

Многога се расправља о величини и функцији стана. Мимо разних, поготово исцрпних економских анализа у том правцу, двособни стан се упорно понавља у новим стамбеним објектима широм наше земље. Као што је познато, двособни стан се састоји из улаза (или мањег предсобља), дневног простора, спаваће собе, радне или стамбене кухиње и санитарног чвора. Једино на Ријеци и њеном подручју, под двособним породичним станом подразумева се стан са две спаваће собе уз дневни простор у којему, по традицији, нико од укућана не спава.

Двособним станом (са једном спаваћом собом) не решава се стамбени проблем са гледишта корисника сасам у случају када се овакав стан најмењи особи којој ће бити

ним станом за брачни пар без деце.

Морам овом приликом напоменути да се у иностраној стамбеној изградњи, двособни стан више не узима у обзир из разлога што се у таквом стану онемогућава логичан распоред лежаја чим се у ње га усљева треће лице. Случај је још тежи када је то лице новорођенче које за собом повлачи и усљење четврте (одрасле) особе, обично условљено ванкућним запослењем мајке.

Истина је да се прећитно допушта помоћни лежај у дневној соби. Којој од поменутих особа је најменји овај лежај, поготово у склопу двособног стана са радном кухињом?

На први поглед могло би се помислiti да је тај помоћни лежај у дневнији соби спаваћој соби; сродница (чувар детета) на помоћном лежају

поверен надзор над дететом у одсуству родитеља. Та особа је обично ближи сродник брачног пара — ташта или свекрва, ређе свастика или заова јер су и оне у већини запослене или се школују.

Сместај евентуалне кућне по моћнице (стране особе) на помоћном лежају не може се узети у обзир. Може бити говора само о њеном повременом, дневном боравку у стану. Код незапослене мајке, вечерњи излазак родитеља намеће повременог чувара детета и само, за такву особу требало би да се користи (гостионски) лежај у дневној соби.

Испитајмо главне смештајне могућности:

— родитељи са дететом (макар били и близанци) у спаваћој соби; сродница (чувар детета) на помоћном лежају

чиме се ограничава наменско ведених објектата у новом стамбеном насељу Карабурма (грађевинско предузеће „Комграп“, Београд), приказују нам основе са претежно двособним становима. У основе ових становова (који су програмски коректно решени) унео сам податке о могућном размештају појединачних укућана на починку како бих читаоцима на сугестиван начин предочио стамбене не-прилике у породичном стану са једном спаваћом собом.

— мајка са дететом и ближом сродницом у спаваћој соби, отац на помоћном лежају у дневној соби — најчешће и скоро једино прихватљиво решење постигнуто раздавањем брачних посега.

Све што је напред речено јасно указује на крупне функционалне недостатке двособног стана.

Приложене две основе из-

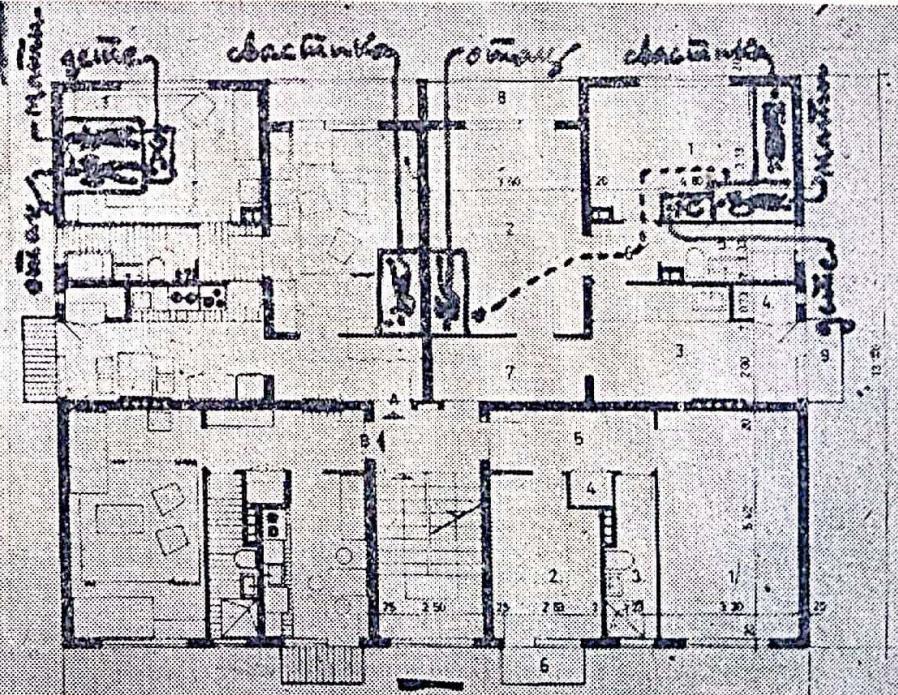
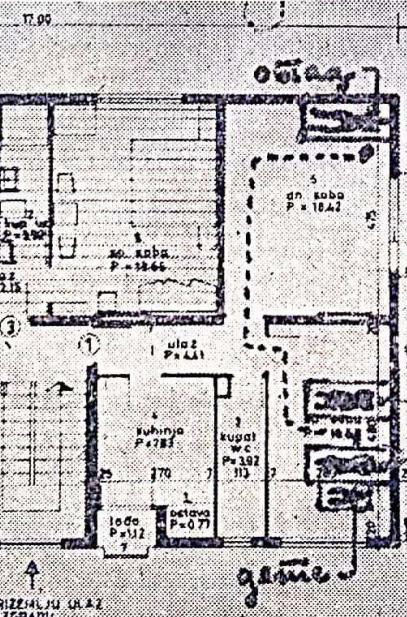
веденih објекта у новом стамбеном насељу Карабурма (грађевинско предузеће „Комграп“, Београд), приказују нам основе са претежно двособним становима. У основе ових становова (који су програмски коректно решени) унео сам податке о могућном размештају појединачних укућана на починку како бих читаоцима на сугестиван начин предочио стамбене не-прилике у породичном стану са једном спаваћом собом.

Верујем у једнодушност чија талаца у погледу потребе да спаваће собе за породицу од три до четири члана с тим што ће се њихов заједнички боравак обављати било у дољној пространој стамбеној кухини, било у проширеном и директно осветљеном пред собљу или — као најбоље решење — у посебној дневној соби са нишом за ручавање.

После овог сажетог приказа о социјалној нецелисности двособног стана користим прилику да препоручим будућим инвеститорима да у својим грађевинским програмима замене двособни стан троособним, па макар једна од двеју спаваћих соба у њему била само једнокреветна. Позивајући се као пројектант на своје лично искуство тврдим да се при прелазу са двособним на троособни стан не морају безусловно прекорачити нормирание површине до садашњих бољих двособних становова.

ПРОФ. АРХ.

МИЛАН ЗЛОКОВИЋ

ДВЕ ОСНОВЕ ИЗВЕДЕНИХ ОВЈЕКАТА У НОВОМ СТАМБЕНОМ НАСЕЉУ НА КАРАБУРМИ